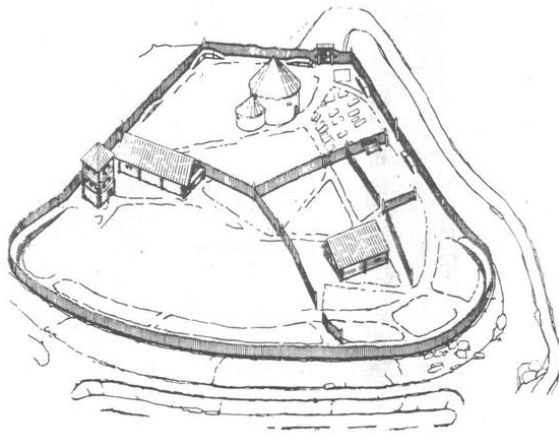
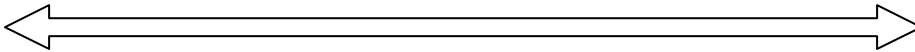

Hradiská a hrady

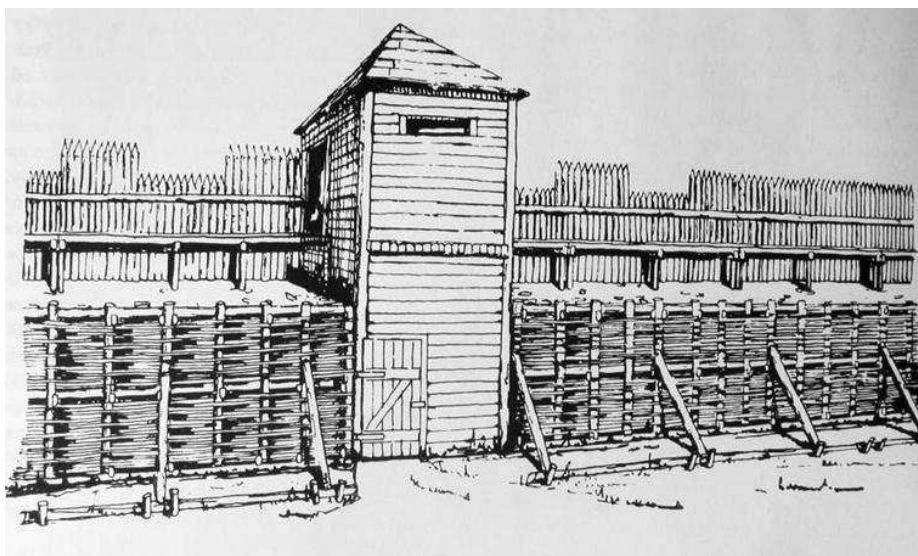
Opevnenie hradiska v Ducovom

V priebehu .....
storočia sa na území
Uhorska dotvára
..... systém.
Centrom každej župy,
ktorú spravoval .....
bol .....
Mnohé z týchto hradov
boli postavené na
miestach bývalých
.....
.....

Župan spravoval kráľovský majetok, vyberal ....., bol
..... a ..... Za tieto jeho služby
kráľovi mu patrila ..... župných príjmov.

Hradiská boli niekedy ..... osídlené, a tak sa podobali na
..... Na rozdiel od týchto, boli niektoré hradiská len
....., v ktorých sa ukrývali ľudia s okolitých dedín
v prípade .....

Hradiská boli postavané na ..... vyvýšeninách
v blízkosti riek a ..... Niektoré hradiská
a hrady ľudia stavali na ťažko prístupných .....

Rekonštrukcia drevenej palisádovej hradby hradiska Pobedim

Časová os:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

O našich hradoch...

Spišský hrad

Je najrozsiahlejšou hradnou zručanicou na Slovensku. Hrad vyrástol na hradisku, ktoré tu bolo vybudované ešte v praveku. Jeho intenzívne obývanie sa začalo v 12. storočí. Centrum hradu tvorila mohutná obytná veža kruhového pôdorysu, ktorá však bola zničená pravdepodobne tektonickou činnosťou. Na jej mieste bola vybudovaná nová. Od prvej tretiny 13. storočia sa centrom hradu stal priestraný poschodový románsky palác, pri ktorom bola vybudovaná aj kaplnka pre župana. Hradu po vpáde Tatárov zosilnili múry opevnenia, aj keď Tatári na Spiši pravdepodobne vôbec neboli. Na úpravách sa podieľali aj zahraniční, najmä severotalianski stavitelia. V 14. storočí pribudlo k hradu rozsiahle dolné nádvorie, ktoré sa v čase husitskej reformácie stalo sídlom Jiskrových vojsk. Hrad podľahol v roku 1780 ničivému požiaru. Jeho majiteľmi boli Zápoľskovci, Thurzovci a Csákyovci.

Krásna Hôrka

Hrad vznikol na významnej stredovekej ceste, ktorá prechádzala Slovenským Rudohorím známym svojimi baníckymi mestami a osadami. Na jeho mieste stálo staršie hradisko, v ktorom našiel úkryt aj kráľ Belo IV. počas svojho úteku pred tatárskym plienením. Centrom hradu, ktorý nadobúdval súčasnú podobu od 13. storočia bola hranolová veža s obytným palácom so spoločným opevnením. Podobne ako Spišský hrad, aj Krásnu Hôrku obsadili Jiskrovci. Hrad spravovalo viacero kapitánov čo mu veľmi neprosperovalo. Pozitívnym zásahom bolo, až keď sa dostal do správy rodu Andrášiovcov, ktorý ho prestavovali vyše 100 rokov. Takto sa stal hrad ich rodinným reprezentačným sídlom s vtedajším najdômyselnejším obranným systémom. Rodina si k hradu „pridala“ aj kaštieľ v Betliari. Hrad v roku 1818 vyhorel, no rodina ho opäť opravila a stal sa jej rodným múzeom, ktoré sprístupnili verejnosti po roku 1875. Vplyvní Andrášiovcovia ho reštaurovali ešte aj v rokoch 1903-1905 a svoj majetok si chránil až do konca roku 1945, keď sa hrad stal majetkom štátu.

Úloha:

V blízkosti Prešova sa nachádza niekoľko hradov, resp. ich zrúcanín. Pokús sa ich nájsť a vymenovať.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Spišský hrad

Hradiská patrili ....., ktoré v nich žili so svojou ..... Okrem nich obývali niektoré hradiská aj ....., ... a .....

Okrem ..... funkcie sa stali hradiská aj centrami ..... života vo formujúcom sa uhorskom kráľovstve.

Klasické stredoveké hrady, ako ich poznáme v súčasnosti, sa na našom území začínajú objavovať od ..... storočia. Kráľovské hrady boli na rozdiel od veľkomoravských kniežacích hradísk ..... Materiál využitý na ich stavbu zvyšoval ich ..... krajiny.

Mohutný rozmach hradného staviteľstva nastal po ničivom vpáde ..... v roku ....., ktorému odolali len mohutné kamenné a dobre opevnené hrady.

Základom hradu bol ....., ktorá bola zároveň aj ..... miestom celého hradu. Kvôli lepšej bezpečnosti sa do veže vchádzalo cez prvé poschodie po rebríku. Vežu neskôr nahradil ..... a veži ostala len obranná funkcia.

Vežu a palác najprv obkolesovala ..... s ..... s drevenou konštrukciou. Neskoršie hrady chránili vysoké .....

Najvýznamnejšími slovenskými hradmi boli .....
.....
.....

Krásna Hôrka